

KÜRESELLEŞMENİN EĞİTİM PROGRAMLARI ÜZERİNDEKİ ETKİSİNE İLİŞKİN AKADEMİSYEN GÖRÜŞLERİ: NİTEL BİR ÇALIŞMA

Doç. Dr. Mehmet Nuri GÖMLEKSİZ

Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi, nurigomleksiz@yahoo.com

Hasan Hüseyin KILINÇ

Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Doktora Öğrencisi

Özet

Bu çalışmanın amacı, Fırat ve İnönü Üniversiteleri Eğitim Fakülteleri Eğitim Programları ve Öğretim Ana Bilim Dalında görev yapan öğretim üyelerinin küreselleşmenin eğitim programları üzerindeki etkisini belirlemeye dönük görüşlerini almaktır. Nitel araştırma yönteminin kullanıldığı bu çalışmada durum çalışması deseni dikkate alınmıştır. Örneklem seçiminde kolay ulaşılabilir durum örnekleme seçilmiştir. Araştırmanın verileri araştırmacılar tarafından hazırlanan bir görüşme formuyla toplanmıştır. Bu formda öğretim üyelerinin küreselleşmenin eğitim programlarına etkisine ilişkin görüşlerini belirleyecek şekilde 5 yarı yapılandırılmış soruya yer verilmiştir. Elde edilen verilerin çözümlenmesinde bilgisayar destekli nitel veri analizi kullanılmıştır. Araştırmaya katılan öğretim üyeleri küreselleşmenin eğitim programlarını etkilediğini, son yıllarda Türkiye’de yapılan değişikliklerin yerinde ve gerekli olduğunu ancak yetersiz kaldığını belirtmişlerdir. Öğretim üyeleri programların toplumsal değerlere uygun, öğrenci merkezli ve değişime uyum sağlayabilecek biçimde geliştirilmesi gerektiğini vurgulamışlardır. Ayrıca küreselleşmenin yabancılaşmaya yol açtığı da belirtilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Küreselleşme, eğitim, eğitim programı, program geliştirme, akademisyen

IEWS OF ACADEMICIANS ON THE EFFECT OF GLOBALIZATION ON CURRICULUM:

A QUALITATIVE STUDY

Abstract

The aim of this study is to determine the opinions of academic staff working at the Division of Curriculum and Instruction at the Faculty of Education in Fırat and İnönü Universities about the effect of globalization on curricula. Case study design which is one of the qualitative research methods was used. Data was determined through convenience sampling. Data of the study were collected through an interview form developed by the researchers. The interview form included 5 semi-structured questions which aimed at determining views of the academic staff about the effect of globalization on curricula. Computer aided qualitative data analysis was used to analyze the data. The academic staff emphasized that globalization has affected curricula and the changes in curricula was necessary but they also reported that the renewal of the curriculum was not sufficient enough. They also stressed that the curricula should be suitable with the social values, student-centered and compatible with the changes. Besides they pointed out that globalization caused alienation.

Key Words: Globalization, education, curriculum, curriculum development, academician

Giriş

Değişen ve gelişen dünyada ülkelerin; ekonomik, sosyal ve teknolojik alanda birbirlerine yaklaşımları, karşılıklı işbirliğini güçlendirmiş beraberinde ortak hareket etme zorunluluğunu gündeme getirmiştir. Ülkelerin birlikte hareket etme ve dünyadaki eğilimlere uygun davranma zorunluluğu, küreselleşme sürecinin bir sonucu olarak karşımıza çıkmıştır. İngilizcede Globalization sözcüğü, Türkçeye küreselleşme olarak geçmiştir. ABD'den gelen bu kavram dünya literatüründe başarılı bir şekilde tanıtılmış ve bugünkü yerini almıştır (Dağlı, 2007: 2).

İnsanoğlunun tarihi süreç içerisinde son yüzyılda yaşadığı değişim ve gelişmeler çok yoğun bir şekilde kendini hissettirmiştir. Yaşanan bu değişim ve gelişmeleri, Amitai Etzioni postmodernizm, George Lichteim burjuva sonrası toplumu, Herman Kahn ekonomi sonrası toplumu, Peter Drucker bilgi toplumu veya kapitalizm sonrası toplumu ve en son olarak Daniel Bell sanayi sonrası toplumu diye çeşitli şekillerde adlandırmışlardır (Akt; Yılmaz, 2004: 180).

Küreselleşme tarihsel gelişimi içerisinde dünya kültürlerinin gelişimine çeşitli siyasi, dini ve sosyal sistemler aracılığıyla etki ve katkıda bulunmuştur (Merriman ve Nicoletti, 2008: 18). Son dönemin gözde konularından biri olmanın yanı sıra, akademik ve siyasi çevrelerde çeşitli boyutlarıyla tartışılmaktadır. Küreselleşme genel olarak, ülkeler arasındaki ekonomik, siyasal ve kültürel ilişkilerin yaygınlaşarak gelişmesi, maddi ve maddi olmayan değerlerin ulusal sınırları aşarak tüm dünyaya yayılması anlamına gelmektedir. Küreselleşme etkisini sadece ekonomik ve siyasal alanda göstermemektedir. Ekonomiler ve ülkeler arasındaki ilişki ve etkileşimlerin artmasıyla; toplumsal yaşamın kültür, hukuk, eğitim ve eğlence gibi birçok alanında da etkisini göstermektedir (Acar, 2004: 104). Küreselleşme, sınırların yok olduğu, dünyanın tek bir mekân olarak tasarlandığı, küresel insanlık durumu düşüncesi ile karşılıklı bağımlılık duygusunun artırıldığı süreçtir (Şentürk, 2007: 2-3). Küreselleşme ekonomik olduğu kadar siyasal, teknolojik ve kültürel bir olgudur (Giddens, 2000: 23).

Kültürel boyuta ilişkin etkiler kültürel değerlerin hızlı akışı, bu alandaki karşılıklı etkileşimin kültürel benzeşmeyi getirmesi ve bu duruma tepki olarak yerel kültürlerin canlanmaya başlaması, alt kültürlerin ve kimlik politikalarının ortaya çıkışı ile açıklanmaktadır. Teknolojik boyut ise, diğer tüm boyuttaki etkileri güçlendiren, bilgi ve iletişim teknolojilerindeki değişimi, bilginin hızlı aktarımını içermektedir. Ekonomik boyut, mal, hizmet ve işgücünün uluslararası hareketliliği, uluslararası sermaye kuruluşları, uluslararası yatırım, uluslararası rekabet olarak ifade edilmektedir (McBurnie, 2001).

Küreselleşme, dünyanın daha küçük ve ortak bir mekân olarak algılanması, insanlığın bilimsel, teknolojik, toplumsal, siyasal ve ekonomik gelişim düzeyinin bugün geldiği noktayı ifade etmektedir. Daha geniş bir ifadeyle küreselleşme; ülkeler arasındaki ekonomik, politik, sosyal ilişkilerin artması ve gelişmesi, farklı kültürlerin, maddi ve manevi değerlerin daha iyi tanınması, ülkeler arasındaki ilişkilerin yoğunlaşması gibi olguları içermesinin yanı sıra, maddi ve manevi

değerlerin ve bu değerler çerçevesinde oluşmuş birikimlerin ülke sınırlarını aşarak dünya çapında yayılması anlamına gelmektedir (DPT, 1995). Küreselleşme yalnızca paranın ve malların dolaşımı demek değildir. Zaman ve mekân kavramlarının eski anlamını yitirmesi, sınırların eskisi kadar belirgin olmaması ve toplumların karşılıklı ilişkilerinin artmasıdır (Bozkurt, 2000: 17). Küreselleşme ile birlikte toplumların ekonomik, siyasal, sosyal ve kültürel yapılarında, eğitim sitemlerinde olumlu ve olumsuz dönüşümler ve gelişmeler yaşandığı söylenebilir.

Küreselleşmenin eğitim ile yakın bir ilişkisi vardır. Eğitim, bir toplumun şekillenmesinde önemli bir yere sahiptir (Çelik ve Gömleksiz, 2000: 135). Eğitim toplumsal yapının en temel kurumlarından biridir. Sosyal yapının bir parçası olan eğitimi dönüşüm ve gelişimin yaşandığı günümüzde meydana gelen değişimlerden soyutlamak mümkün değildir. Eğitimde başlatılan bir değişim, sosyal yapının diğer parçalarını etkilediği gibi, kendisi de sürekli olarak diğer parçalarda meydana gelen değişimlerin etkisine açıktır (Eserpek, 1978: 126). Toplumsal yapılarda meydana gelen değişimler eğitimi değiştirmeye zorladığı gibi, eğitim yoluyla toplumun istenen ya da planlanan yönde değiştirilmesi de söz konusudur. (Özdemir, 2011: 90). Toplumsal değişim ile eğitim arasında tek yönlü bir ilişkiden çok, karşılıklı bir ilişki vardır. Yani, eğitim toplumsal değişiminin hem etkileyicisi hem de etkileneni durumundadır (Şişman, 2006: 18).

Özellikle 20. Yüzyılın son çeyreğinde yoğunlaşan değişimler, ekonomik, sosyal, siyasal ve kültürel alanlarda değişmeyi zorunlu kılmıştır. Bu değişim toplumun temel yapısını oluşturan bilgi ile sağlanmaktadır. Bu bilgi sistemi her alanda olduğu gibi eğitimi de önemli ölçüde etkilemekte ve değiştirmektedir. Günümüzde gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin birçoğu, eğitim sistemlerini geliştirmek için bir dizi yenilikler yapmışlardır. Bu yenilikler, sistem düzeyinde reformlar, teknoloji destekli modern eğitim kurumları oluşturma, öğretmenlerin mesleki bilgi ve beceri düzeylerinin yükseltilmesi ve okul yönetiminde yenilikler yoluyla, öğretme öğrenme sürecini geliştirmeye yönelik değişik politika ve uygulamaları içermektedir (Karip, 1996: 245).

Küreselleşmenin etkisiyle dünya üzerinde, enformasyon ve hızlı toplumsal değişimlere bağlı olarak gelişen bilgi ve teknolojilerin, eğitim üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğu görülmektedir. Bu etkiler, eğitim programlarının çeşitlenmesine ve gelişmesine sebep olmaktadır. Hesapçıoğlu (2001: 12) eğitim programlarının hızlı değişim ve gelişim göstermesinin nedenlerini şöyle sıralamıştır:

- Nitelikli insan gücüne duyulan ihtiyacın artması,
- Öğrencilerin ilgi, ihtiyaç ve yeteneklerinin farklılaşması,
- Birey ve toplum ihtiyaçları arasında ilişkinin kurulması gerekliliği,
- Bilginin niceliği ve niteliğinin gelişmesi ve yeniden yapılandırılması,
- Teknolojik gelişmelerin eğitime etkisi
- Bireyselleştirilmiş eğitim ihtiyacının öneminin artması

- Yasam boyu eğitim gerekliliği,
- Bilen ve bildiğini uygulayabilen bireylere duyulan ihtiyaç,
- Yaratıcı ve üretken insanlar yetiştirmenin gereği,
- Disiplinler arası anahtar becerilerin gelişmesi
- Yaşantı yoluyla öğrenme ve öğrenme yerinin örgün eğitim kurumlarının dışına çıkması.

Ülkemizde Cumhuriyetin ilanından bu yana 1924, 1926, 1936, 1939, 1948, 1962, 1968 ve 1997 yıllarında ilköğretim programlarında değişiklikler yapılmış, özellikle son yıllarda demografik yapıda, ailenin niteliğinde, toplumsal dokuda, tüketim anlayışında, insan haklarında, siyasal alanda, bilim ve teknolojide meydana gelen önemli hareketlilikler, doğal olarak, bu hareketliliklerin eğitim sistemine yansıtılmasını ve geleceğin dünyasının gerekliliklerinin algılanabilmesini gerekli kılmıştır. Son 10-15 yıllık dönem içinde Milli Eğitim Bakanlığınca gerçekleştirilen araştırmalar, üniversitelerce yürütülen lisansüstü tezler ve diğer çalışmalar, eğitim ile ilgili tüm taraflardan ve toplumsal kesimlerden gelen dönütler, eğitim programlarında değişim ve dönüşümün gerekliliğine işaret etmektedir (Dumlu, 2009: 46).

2004-2005 yılından itibaren Milli Eğitim Bakanlığı, ilköğretimi ve ortaöğretimi kapsayan köklü bir program değişikliği gerçekleştirmiştir. Genel olarak öğrenci merkezli anlayışla hazırlanan bu programlar, çoklu zekâ uygulamalarıyla öğretme esasına dayanmaktadır. Yeni program gerekliliği aşağıdaki sebeplere dayandırılmıştır (MEB, 2005: 3):

- Son yıllarda meydana gelen bilimsel ve teknolojik gelişmeler,
- Öğretme ve öğrenme anlayışındaki gelişmeler,
- Eğitimde kaliteyi yakalama ve eşitliği artırma ihtiyacı,
- Ekonomiye ve demokrasiye duyarlı bir eğitim ihtiyacı,
- Bireysel ve ulusal değerlerin küresel değerler içinde geliştirilmesi ihtiyacı,
- Sekiz yıllık temel eğitim için program bütünlüğünün sağlanması ihtiyacı,
- Yatay eksen de dersler arası ve dikey eksen de her bir dersin kendi içinde kavramsal bütünlük sağlanması zorunluluğu,

Yaşadığımız yüzyılın getirdikleri ile baş etmek için, tüm ülkelerin insanlarını bu dönemin taleplerini karşılayabilecek nitelikte yetiştirmeleri gerekmektedir. İnsan yetiştirme ise eğitim sisteminin işidir. Eğitim sistemi pek çok öğeden oluşan bir bütündür. Bu bütünün bir felsefesi, bir anlayışı ve tutarlılığı vardır. Eğitim sistemi insan, toplum ve diğer tüm sistemlerin merkezindedir ve onları derinden etkileyen bir sistemdir. Bu bağlamda eğitim sistemleri dinamik yapılardır ve sürekli değişime, dönüşüme ve etkilenmeye açıktırlar (Erginer, 2006: 15). Bu nedenle ülkeler eğitim programlarını hazırlarken yaşanan gelişim ve değişimleri göz önünde bulundurmalıdır. Mevcut araştırma ile küreselleşme bağlamında yapılan

değişikliklerin Türk Eğitim Sistemine olumlu ve olumsuz etkileri, küreselleşmenin eğitim programları üzerindeki etkisi, küreselleşen dünyada Türk Eğitim Sisteminin ihtiyaç duyduğu eğitim modelinin nasıl olması gerektiği ortaya konmaya çalışılmıştır. Bu çerçevede araştırmanın, küreselleşme ile birlikte eğitim programlarının nasıl etkilendiği ve ne şekilde hazırlanması gerektiğini ortaya koyması açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı; Fırat ve İnönü Üniversiteleri Eğitim Fakülteleri Eğitim Programları ve Öğretim Ana Bilim Dalında görev yapan öğretim üyelerinin küreselleşmenin eğitim programları üzerindeki etkisini belirlemeye dönük görüşlerini almaktır. Bu bağlamda aşağıdaki sorulara yanıtlar aranmıştır.

- Küreselleşme bağlamında Türkiye’de eğitim programlarında yapılan değişikliklere ilişkin öğretim üyelerinin görüşleri nelerdir?
- Küreselleşmenin eğitim programları üzerindeki etkisine ilişkin öğretim üyelerinin görüşleri nelerdir?
- Eğitim programlarının gelecekteki amaçlarının nasıl olması gerektiğine ilişkin öğretim üyelerinin görüşleri nelerdir?
- Küreselleşen dünyada Türk eğitim sisteminin ihtiyaç duyduğu eğitim modeline ilişkin öğretim üyelerinin görüşleri nelerdir?
- Küreselleşmenin eğitim sistemimize olumlu ve olumsuz etkilerine ilişkin öğretim üyelerinin görüşleri nelerdir?

Yöntem

Nitel araştırma yönteminin kullanıldığı bu çalışmada durum çalışması deseni dikkate alınmıştır. Durum çalışması bir durumun derinlemesine araştırıldığı nitel çalışma desenidir (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Örneklem seçiminde “kolay ulaşılabilir durum örnekleme” kullanılmıştır. Bu yöntem araştırmacıya yakın ve erişilmesi kolay olan bir durumu seçmesini sağlar (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Buna uygun olarak Fırat üniversitesi ve İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü Eğitim Programları ve Öğretim Ana Bilim Dalında görev yapan Öğretim üyeleri çalışma grubuna dâhil edilmiştir.

Veri Toplama Aracının Geçerlilik ve Güvenirliği

Araştırmada kullanılan yarı yapılandırılmış görüşme formunun geçerliliği için çeşitli ölçütler bulunmaktadır. Bunlardan biri katılımcı teyididir. Bu noktada öğretim üyelerinin seçiminde gönüllülük esas alınmış ve sorulara içten cevap vermelerini sağlamak için isimlerinin gizli tutulacağı ve hiçbir şekilde açıklanmayacağı belirtilmiştir. Yıldırım ve Şimşek (2006) katılımcıların gönüllü olmalarının araştırmanın geçerliği ve güvenirliliğini sağlama açısından önemli olduğunu vurgulamaktadır. Bundan dolayı öğretim üyelerine araştırmaya gönüllü katılmalarını sağlamak için araştırmanın önemi ve kendilerinin sunacakları katkı anlatılmış ve

araştırmaya gönüllü olanlar katılmıştır. Bu çerçevede toplam 17 öğretim üyesinden 15'i araştırmaya katılmıştır. İkinci ölçüt ise verilerin katılımcılar ile yüz yüze derinlemesine görüşülerek toplanmasıdır. Bunun için araştırmacılar ile yüz yüze görüşmeler yapılmış ve veriler bu yolla toplanmıştır. Toplanan verilerin ayrıntılı olarak rapor edilmesi ve araştırmacının sonuçlara nasıl ulaştığını açıklaması nitel araştırmada geçerliğin önemli ölçütleri arasında yer almaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2006).

Görüşme formunun uzman görüşüne sunulması de araştırmanın güvenilirliğini sağlayan önemli bir ölçüttür. Bu çerçevede konu ile ilgili olarak Fırat ve İnönü Üniversitesinde görev yapan üç öğretim üyesinin görüşüne başvurulmuştur. Güvenirliği sağlayan bir diğer ölçüt ise katılımcıların görüşlerinin bulgular kısmında doğrudan aktarım yoluyla gösterilmesidir. Bunun için öğretim üyelerinin görüşleri aynen olduğu gibi aktarılmıştır. Soruların katılımcıların anlayabileceği açıklık ve belirginlikte olmasına; karmaşık, anlaşılması güç olmamasına ve yanlış anlamaya yol açmayacak nitelikte olmasına dikkat edilmiştir. Bu yolla toplanan verilerin geçerlik ve güvenilirliğinin olumsuz yönde etkilenmesi engellenmeye çalışılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2006).

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmanın verileri, yarı yapılandırılmış beş sorudan oluşan bir görüşme formu ile toplanmıştır. Görüşme formunda yer alan sorular, araştırmanın amaçlarına ilişkin bilgileri toplamaya yönelik hazırlanmıştır. Bu formda öğretim üyelerinin küreselleşmenin eğitim programlarına etkisine ilişkin görüşlerini belirleyecek şekilde 5 soruya yer verilmiştir. Elde edilen verilerin çözümlenmesinde bilgisayar destekli nitel veri analizi kullanılmıştır. Verilerin analizi ve çıkan durumun modellenmesi NVIVO-8 programı kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Bu bağlamda içerik analizi yapılmıştır. İçerik analizi verilerin kodlanması, temaların bulunması, kodların ve temaların düzenlenmesi, bulguların tanımlanması ve yorumlanması biçimde yürütülmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Bu basamaklar dikkate alınarak yürütülen çalışmada elde edilen temalar arasındaki bağlantılar dikkate alınarak modelleme çalışması yapılmıştır.

Bulgular ve Yorum

Araştırmaya katılan öğretim üyelerine yöneltilen sorulara bağlı olarak cevapları analiz edilmiş ve yapılan yüklemeler aşağıda çizelgelerle gösterilmiş ve değerlendirilmiştir.

“Türkiye’de eğitim programlarında yapılan değişiklikleri küreselleşme bağlamında nasıl değerlendiriyorsunuz” sorusuna ilişkin öğretim üyelerinin yapmış oldukları yüklemeler Çizelge 1’de özetlenmiştir.

Çizelge 1: Öğretim Üyelerinin Programlardaki Değişikliklere İlişkin Görüşleri

Görüşler	f
Değişikliklerin yetersizliği	6
Gerekli ve yerinde	1
Pragmatik felsefeye göre	1
Yapılandırmacı anlayışa uygun	2
Değişime ayak uydurma	2
Küresel vatandaş yetiştirme	1
Toplam	13

Araştırmaya katılan öğretim üyelerinin "**Türkiye’de eğitim programlarında yapılan değişiklikleri küreselleşme bağlamında nasıl değerlendiriyorsunuz**" sorusuna ilişkin olarak verdikleri cevaplardan bazıları aşağıda sıralanmıştır:

Ö 2-K, "Küreselleşme ile eğitim programları arasında doğrudan ilişki vardır. Bu nedenle son dönem programlarımızda yapılan değişiklikler küreselleşmenin etkisiyle, pragmatik ekolün hakim olduğu, bunun yanı sıra yapılandırmacı öğrenme yaklaşımı ile de tasarlanmıştır. Öğrenmeyi öğrenme bugün küresel bir olgu olarak dünyada yaygınlaşan bir özelliğe sahiptir ve bizim programlarımızda da son dönemdeki değişiklikler bu gerçeği sağlayacak ölçüde düzenlenmeye çalışılmıştır."

Ö 4-K, "Türkiye de eğitim programlarının küreselleşme bağlamında değişiklik gösterdiğini düşünmüyorum. Her ne kadar kâğıt üzerinde programlar yenilenmiş gözükse de uygulamada hala gelenekselci, evrensel olmayan çalışmaların yapıldığını düşünmekteyim."

Ö K-12 "Eğitim programlarındaki değişiklikler olumlu, niyet olarak iyidir. Ancak içeriğin doldurulması açısından yeterli değildir."

Ö 6-K"2004 program reformunun küreselleşmeden etkilendiğini düşünüyorum. Programlarla küresel vatandaş yetiştirme amaçlanmaktadır."

Ö 9-K "Türkiye’de eğitim programlarında yapılan değişiklikler küreselleşme ve özellikle de bilgi teknolojilerinde meydana gelen hızlı değişime ayak uydurulması açısından yerinde ve olumlu buluyorum."

Ö 11-K " Yapılan değişiklikler; gelişen ülkeleri yakından takip etme ve eğitimdeki yeniliklere ayak uydurulması konusunda son derece önemlidir. Ancak bunu gerçekleştirirken ülkenin kültürel ve sosyal yapısına ters düşülmemelidir."

Türkiye’de eğitim programlarında yapılan değişikliklerin küreselleşme bağlamında değerlendirilmesine ilişkin araştırmaya katılan Eğitim Programları ve Öğretim alanı öğretim üyelerinin görüşlerinin; yapılan değişikliklerin pragmatik felsefeye ve yapılandırmacı anlayışa uygun olduğu, değişime ayak uydurma ve küresel vatandaş yetiştirmede gerekli bulunduğu ancak yapılan bu değişikliklerin yetersiz kaldığı yönünde gerçekleştiği görülmüştür. **Küreselleşmenin eğitim programları üzerindeki etkisine ilişkin** öğretim üyelerinin görüşleri Çizelge 2’de özetlenmiştir.

Çizelge 2: Öğretim Üyelerinin Küreselleşmenin Eğitim Programları Üzerindeki Etkisine İlişkin Görüşleri

Küreselleşmenin Eğitim Programları Üzerindeki Etkisi	f
Küresel- Ulusal özelliklerin bileşimi	4
Yenilik	3
Demokratik tutum ve değerlerin kazandırılması	2
Esnek ve süreç odaklı	1
Teori uygulama bütünlüğü	1
Toplam	11

Araştırmaya katılan öğretim üyelerinin “**Küreselleşmenin eğitim programları üzerindeki etkisine ilişkin görüşleriniz nelerdir**” sorusuna ilişkin olarak verdikleri cevaplardan bazıları aşağıda sıralanmıştır:

Ö K-2 “Eğitim programı teori ve politikalar ile uygulamalar arasında köprü görevi gören bir araç, kılavuz olduğuna göre, programların, küreselleşmenin getirdiği yeniliklerden bağımsız olması mümkün değildir. Ancak, bu etkinin çok sağlıklı bir biçimde programlara yansıtılmasında, küresel ve ulusal özelliklerin çok iyi dengelenmesine özen göstermek gerekir. Teori-uygulama bütünlüğü, eğitim programlarında, dünya ile entegre, ancak kendi değerlerine de ters düşmeyecek bir düzenleme ile sağlanabilir.”

Ö K-4 “Dünyada birçok ülkede özellikle Avrupa’da eğitim programlarının, gelişen teknoloji ve bilime paralel olarak yenilendiğini, bilgilerin artık evrensel düzeyde yenilenerek bireylere aktarıldığını, her bireyin sadece kendi bulunduğu bölgeyi değil, dünyanın her yerini yakından takip edebildiğini ve bu yetilere sahip olarak yetiştirildiğini düşünüyorum.”

Ö K-6 “Küreselleşme, eğitim programlarını esnek ve süreç odaklı olmaya yönlendirmektedir”

Ö K-9 “Küreselleşmenin olumsuz etkilerinin giderilmesinde, eğitim programları bireylere okul içi ve dışında eğitim-öğretim süreçleriyle demokratik tutum ve değerleri, sosyal bütünleşmeyi; insan hakları gibi konularda duyarlı olmasına katkı sağladığını düşünüyorum.”

Öğretim üyelerinin küreselleşmenin eğitim programlarına etkisine ilişkin görüşleri dikkate alındığında, küresel ve ulusal özelliklerin bileşiminin programlara yansıtıldığını, yenilik getirdiğini, demokratik tutum ve değerlerin kazandırılmasında etkili olduğu, programların esnek ve süreç odaklı olmasını sağladığı, teori ve uygulama bütünlüğü kazandırdığı yönünde olduğu görülmüştür. “**Eğitim programlarının gelecekteki amaçlarının nasıl olması gerektiği**” sorusuna ilişkin araştırmaya katılan öğretim üyelerinin yapmış oldukları yüklemeler Çizelge 3’de özetlenmiştir.

Çizelge 3: Eğitim programlarının gelecekteki amaçlarının nasıl olması gerektiğine ilişkin görüşleri

Eğitim Programlarının Gelecekteki Amaçları	f
Değişime açık	6
Toplumsal değerler	6
Bireyselliğe uygun	3
Küresel vatandaş	3
İş yaşamına dönük	2
Potansiyelleri açığa çıkaran	2
Teknolojiye açık	1
Farklı düşünen bireyler	1
Toplam	24

Araştırmaya katılan öğretim üyelerinin “**Eğitim programlarının gelecekteki amaçlarının nasıl olması gerektiği**” sorusuna ilişkin olarak verdikleri cevaplardan bazıları aşağıda sıralanmıştır:

Ö K-1 “Gelişime açık, eklentiye açık, en önemlisi yeni baştan değişmeye açık olmalı, modüler olmalı, birçok bilginin en hızlı şekilde verilebileceği dizaynda, teknoloji desteğini temeline alan.”

Ö K-2 “Programın gelecekteki amaçları; öğrenmeyi öğrenmenin gerçekleşmesini ön planda tutmak, bireysel niteliklerin geliştirilmesine özen göstermek, ancak bu niteliklerin geliştirilmesini kişinin ait olduğu topluma da yansımaya da çalışmaktır.”

Ö K-3 “Programlar eskisi gibi tornadan çıkmış insanlar yetiştirmek yerine uluslararası birikime sahip dünyayı tanıyan ve değişime açık bireyler yetiştirmelidir. Bütün bunlar yapılırken eğitimin millilik yönü de ihmal edilmemelidir.”

Ö K- 4 “Gelecekteki en önemli amacı değişime açık, yenilikçi, eleştirel düşünebilen, farklı bakış açıları geliştirebilen bireyler yetiştirmek olmalıdır.”

Ö K- 5 “Programların biraz daha iş yaşamına dönük, uygulama (pratik) etkinliklerinin oranı daha da arttırılmış biçimde planlanması gerekebilir. Teknolojinin etkisine bağlı olarak öğrenme ortamı ve öğretici vb. nitelikleri farklılaşacağından oldukça esnek bir yapısının olması gerekir.”

Ö K- 7 “Sadece ülkenin değil, başka toplumlarında sorunlarına ilgi duyan, hoşgörülü ve sorunları diyalog ile çözebilme becerilerine sahip bireyler yetiştirme amacı olmalı.”

Ö K-13 “Gelecek her zaman olduğu gibi bugünden farklı olacak. Yetişen insan tipi hızlı değişime ayak uyduracak. Kendi değerleri olan, ülkesi ve dünya için duyarlı olabilen, kültürel değerleri kaybetmeyen farklı olan bireyler yetiştirmeli, amaçlar buna göre belirlenmeli.”

Eğitim programlarının gelecekteki amaçlarının nasıl olması gerektiğine ilişkin araştırmaya katılan öğretim üyelerinin görüşlerinin, programların; değişime açık ve

toplumsal değerleri koruyan, bireyselliğe uygun, küresel vatandaş yetiştirme ve iş yaşamına dönük, potansiyelleri açığa çıkaran, teknolojiye açık ve farklı düşünen bireyler yetiştirme amaçlarının olması gerektiği yönünde olduğu görülmüştür. Öğretim üyelerinin “**Küreselleşen dünyada Türk eğitim sisteminin ihtiyaç duyduğu eğitim modeli**” sorusuna ilişkin yapmış oldukları yüklemeler Çizelge 4’de verilmiştir.

Çizelge 4: Küreselleşen Dünyada Türk Eğitim Sisteminin İhtiyaç Duyduğu Eğitim Modeline İlişkin Görüşler

Türk Eğitim Sisteminin İhtiyaç Duyduğu Eğitim Modeli	f
Toplumsal değerlere uygun	6
Değişimi kabul eden	3
Yetiştirilmek istenen insan tipine uygun	3
Öğrenciye uygun	3
Dış dünyayla bağlantılı	2
Özgün	2
Mesleki eğitim	2
Pratik	1
Akademik ve bilimsel gelişimi sağlayan	1
Toplam	23

Araştırmaya katılan öğretim üyelerinin “**Küreselleşen dünyada Türk eğitim sisteminin ihtiyaç duyduğu eğitim modeli**” sorusuna ilişkin olarak verdikleri cevaplardan bazıları aşağıda sıralanmıştır:

Ö K-1 “Önce değişmeyi kabul edebilecek bir yapı, pratikleşmiş, öğrenciye uyum sağlayabilen.”

Ö K-2 “Türk eğitim sisteminin ihtiyaç duyduğu eğitim modeli, kendi benliğine ve değerlerine ters düşmeden küresel gelişmelerin farkında olan, bunları çok iyi özümseyerek ülkesinin gelişmesinde kullanabilen bireyler yetiştirmeye çalışma biçiminde olmalıdır.”

Ö K-3 “Özellikle batı kaynaklı eğitim kurumları yıllardır deneniyor ve yine düzeltilerek devam edilmeli. Ancak orta doğu ve Türk Cumhuriyetlerini de kapsayan yeni modeller belirlenmelidir. Öncelikle hedefler belirlenmeli yetiştireceğimiz insan tipi belirlenip sonrada programlar düzenlenmelidir.”

Ö K-4 “Türkiye Cumhuriyetinin temel değerlerine sahip, milli değerlerini koruyan ve aynı zamanda dış dünyayla iletişim içerisinde olan, evrensel düşünebilen bireyler yetiştirmeyi amaçlayan bir eğitim modeli olmalıdır.”

Ö K-11 “Bireyi merkeze alan programlar ve bireysellik önemli görülmelidir. Yeni bir program hemen uygulanmamalı, eski programlarla karşılaştırılmalı ve pilot bölgeler seçilerek uygulamaya geçilmelidir. Eksiklikleri ve olumsuz yanları objektif bir şekilde değerlendirilmelidir.”

Ö K-12 “Köy enstitüleri gibi özgün bir eğitim modeli oluşturulmalıdır.”

Ö K-13 “Evrensel değerlerin kazandırıldığı ama kültürel değerlerinde yok edilmediği bir eğitim sistemi. Bireysellik ve öğrenci merkezliliğin yanında, akademik ve bilimsel bilginde kazandırıldığı bir sistem.”

Araştırmaya katılan öğretim üyelerinin küreselleşen dünyada Türk Eğitim sisteminin ihtiyaç duyduğu eğitim modeline ilişkin görüşlerinin; toplumsal değerlere uygun ve değişimi kabul eden, yetiştirilmek istenen insan tipine uygun ve öğrenci merkezli, pratik, özgün, mesleki eğitime önem veren, dış dünyayla bağlantılı ve aynı zamanda akademik ve bilimsel gelişimi de sağlayan bir model olması gerektiği yönünde yoğunlaşmıştır.

Çizelge 5: Küreselleşmenin Türk Eğitim Sistemine Olumlu ve Olumsuz Etkilerine İlişkin Görüşler

Küreselleşmenin Türk Eğitim Sistemine Olumlu ve Olumsuz Etkileri	
Olumlu etkiler	f
Küresel dünya ile karşılaştırma	3
Bilgiye ulaşma hızı	2
Çok yönlü bireyler yetiştirmesi	2
Yeni arayışlar	1
Yaşam standartları	1
Yabancı dil öğretiminin artması	1
Toplam	10
Olumsuz etkiler	f
Yabancılaşma	6
Dışarıdan olduğu gibi alma	2
İdeolojik ayrışma	2
Gelişmelerin gerisinde kalma	2
Ayrımcılık	1
Toplam	13

Araştırmaya katılan öğretim üyelerinin “**Küreselleşmenin eğitim sistemimize olumlu ve olumsuz etkileri**” sorusuna ilişkin olarak verdikleri cevaplardan bazıları aşağıda sıralanmıştır:

Ö K-2 “Küreselleşmenin eğitim sistemimize olumlu etkileri; eğitim uygulamaları ve bu uygulamaların dayanağı olan teorik yapı ile ilgili olarak, ülkemizin nerede ve hangi düzeyde olduğunu görmeye yardımcı olur. Olumsuz etkileri ise, ülkemiz eğitim sistemimizin gelişerek değişmesine zaman zaman ket vurmasıdır.”

Ö K-3 “Olumlu etkileri çok yönlü insan yetiştirilmesi gerekliliği artmıştır. Bilgiye kolay ulaşma artmıştır. Eğitim sistemimize yeni meslekler dolayısı ile yeni dersler girmiştir. Yabancı dil ihtiyacı daha da artmıştır. Olumsuz etkileri ise eğitimin

milli olmaktan çıkması tümüyle uluslararası insan yetiştirme önem kazanırken kendi değerlerine yabancılaşan bir eğitim sistemine doğru gidiş endişe vermektedir.”

Ö K-4 *“Olumlu yönü yaşadığı dünyayı çok iyi tanıyan bireyler yetiştirmektedir. Ama olumsuz etkisine baktığımızda milli değerlerin göz ardı edildiğini düşünüyorum.”*

Ö K-6 *“Olumlu yönü; yeni arayışlar ve anlayışlar getirmesi. Olumsuz yönü; sistemi eğer varsa özgün yönlerini erozyona uğratması.”*

Ö K-8 *“Olumlu yönleri; Dünya standartlarında eğitim, herkesin aynı standartta olabilmesi, bu çaba içerisinde olması. Vizyoner yapısı ile ortaya koyduğu hedeflerin olması. Değişen eğitim programlarının daha nitelikli insani özellikleri dikkate alan yapısının olması. Olumsuz yönleri; Mahalli (lokal) gelişmeleri ülke gerçeklerini göz ardı etmesi. Hedef-kaynak-imbân denklemine bakılmadan, topyekûn değişimin toplumda ve bireyde yarattığı huzursuzluk. Siyasi ve sosyal etkinin ayrıştırılmaz olmasının yarattığı sonuç.”*

Ö K-9 *“Olumsuz etkiler; yabancılaşma, toplumsal şiddet, cinsiyet ayrımcılığı, ideolojik ayrışma vb. Olumlu etkiler; bilgi teknolojilerini kullanma, insan hakları, empati vb.”*

Ö K-10 *“Olumlu; haklar, yaşam standartları, kültür, işbirliği... Olumsuz; her bir ayrışma, sömürü, körü körüne taklit.”*

Küreselleşmenin eğitim sistemimize etkileri konusunda araştırmaya katılan öğretim üyelerinin olumlu görüşlerinin, programların küreselleşmenin etkisiyle dış dünya ile karşılaştırma yapmayı sağladığı, bilgiye kolay ulaşma ve çok yönlü bireyler yetiştirmeye imkân verdiği, yeni arayışlar ve yaşam standartlarını arttırdığı ayrıca yabancı dil öğrenimine olan ilgiyi arttırdığı yönünde toplandığı görülmüştür. Olumsuz görüşlerinin ise; yabancılaşma, dışarıdan olduğu gibi alma, ideolojik ayrışma, gelişmelerin gerisinde kalma ve ayrımcılık şeklinde görüldüğü tespit edilmiştir.

Sonuç ve Tartışma

Yapılan çalışmada Fırat ve İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Programları ve Öğretim Ana Bilim Dalında görev yapan öğretim üyelerinin, küreselleşmenin eğitim programları üzerindeki etkisini belirlemeye dönük görüşleri analiz edilmeye çalışılmıştır. Yapılan nitel analiz sonucunda; araştırmaya katılan öğretim üyelerinin büyük bir çoğunluğunun Türkiye’deki eğitim programlarında yapılan değişiklikleri küreselleşme bağlamında yetersiz olarak gördükleri görülmüştür. Yine bazı katılımcıların yapılan değişiklikleri yorumlarken; değişime ayak uydurma, gerekli ve yerinde, küresel vatandaş yetiştirme, pragmatik felsefe ve yapılandırmacı anlayışa uygun olarak hazırlandığı gibi konular üzerinde yoğunlaştıkları görülmüştür. Erdem ve Demirel’in 2002 yılında yaptıkları çalışmada gelişimci ve yeniliklere açık olan eğitim programlarının günün koşullarına uygun

olabilmesi için yapılandırmacı yaklaşıma göre tasarlanması gerektiği sonucuna vurgu yapılmıştır (Erdem ve Demirel, 2002: 85).

Araştırma kapsamında sorulan bir diğer soru olan küreselleşmenin eğitim programları üzerindeki etkisine yönelik öğretim üyeleri, küresel ve ulusal özelliklerin bileşimi olarak eğitim programlarının oluşturulduğu, küreselleşmenin etkisi ile birlikte programların yeniliklerden bağımsız olmadığı, küreselleşmenin programları esnek ve süreç odaklı olmaya yönlendirdiği, ayrıca demokratik tutum ve değerlerin kazandırılmasında ve insan hakları gibi konularda küreselleşmenin programlara katkı sağladığı yönünde görüş belirtmişlerdir. Sürekli bir dönüşüm ve gelişimin içinde olan dünyada eğitim programlarının, bu değişimlerden etkilenmemesi ve değişimin dışında ya da gerisinde kalması düşünülemez.

Eğitim programlarının gelecekteki amaçlarının nasıl olması gerektiği sorusuna ilişkin araştırmaya katılan öğretim üyelerinin büyük bir çoğunluğunun eğitim programlarının gelecekte değişime açık ve toplumsal değerleri koruyan bir yapıda olması gerektiği yönünde yoğunlaştıkları görülmüştür. Ayrıca programların küresel vatandaş yetiştirmesi gerektiği, bireyselliğe önem vermesi, iş yaşamına dönük olması, potansiyelleri açığa çıkarması, teknolojiye açık ve farklı düşünen bireyler yetiştirmesi gerektiği konuları üzerinde de görüş belirttikleri tespit edilmiştir. Varış (1988) eğitim programını; bir eğitim kurumunun çocuklar, gençler ve yetişkinler için sağladığı, milli eğitimin ve kurumun amaçlarının gerçekleşmesine dönük tüm faaliyetler şeklinde tanımlamıştır. Eğitim programları, eğitimin temel işlevleri ve milli eğitimin genel amaçları çerçevesinde, toplumların kültürel mirasını aktarma ve toplumsallaşmayı sağlamaya birlikte toplumsal değişmeyi ve gelişmeyi sağlayıcı yönde yenilikçi bir görev de üstlenmektedir. Bu, eğitim programlarının toplumsal işlevi olarak adlandırılabilir. Bu bakımdan, eğitim programlarının geliştirilmesi sürecinde toplumsal yapıdaki değişim ve dönüşümler dikkatle incelenmeli ve programlara yansıtılmalıdır (Özdemir, 2011: 95).

Araştırma kapsamında incelenmek istenen bir diğer konu olan küreselleşen dünyada Türk eğitim sisteminin ihtiyaç duyduğu eğitim modeline ilişkin öğretim üyelerinin görüşlerinin daha çok; toplumsal değerlere uygun, öğrenci merkezli, değişimi kabul eden, özgün, yetiştirilmek istenen insan tipine uygun olması gerektiği yönünde yoğunlaşmıştır. Ayrıca mesleki eğitime önem veren, dış dünyayla kopuk olmayan, uygulama noktasında pratik, akademik ve bilimsel gelişimi sağlayan bir model olması gerektiği yönünde yoğunlaştıkları görülmüştür. Ifanti (2007), program geliştirme çalışmalarında her ülkenin kültürel geleneklerine bağlı olarak eğitimle ilgili kendi tanımlarını yapması ve standartlarını önceden belirlemesi gerektiğini ifade etmektedir (Akt: Özgan ve Turan, 2010: 724). Eğitimin yeni bilgileri üretmek, toplumun kültürel değerlerini yeni kuşaklara aktarmak, bireylere demokratik tutum ve davranışları kazandırmak, bireylerin hem kendi toplumuna hem de küresel dünyaya uyumunu sağlamak gibi görev ve sorumluluğu vardır (Şen, 2007: 177). İyi bir gelecek planlayan devletlerin önceliği iyi yetişmiş, nitelikli insanlar yetiştirmektir. Bunu başarmak için devletler eğitim sistemlerini sürekli

gözden geçirerek, günün şartlarına uygun olarak eğitim programlarını güncellemeye çalışırlar (Bal, 2011: 164). Türkiye’de son yıllarda yapılan program geliştirme çalışmalarının, yapılandırmacı öğrenme kuramına yönelik değişikliklerin yanı sıra kültürel değerlere bağlı kalınarak hazırlanmaya çalışıldığı savunulmaktadır.

Son olarak küreselleşmenin eğitim sistemimize olumlu ve olumsuz etkileri konusunda öğretim üyelerinden alınan görüşler şu şekilde tespit edilmiştir. Küreselleşmenin eğitim sistemimize olumlu katkısı olarak, dünya ile karşılaştırma yapabilmemizi sağladığı, çok yönlü bireylerin yetiştirilmesi, bilgiye ulaşmada kolaylık, yaşam standartlarını arttırma, yeni arayışlara yönlendirme ve yabancı dil öğretiminin artması gibi konularda görüş belirttikleri görülmüştür. Küreselleşmenin eğitim sistemimize olumsuz yansımaları konusunda ise yabancılaşma, siyasi amaçlı hazırlandığı ve ideolojik ayrışmayı oluşturduğu, dışarıdan olduğu gibi alındığı, gelişmelerin gerisinde kalındığını ve ayrımcılık oluşturduğu yönünde yorumlar yapıldığı tespit edilmiştir. Yabancılaşma küreselleşmenin getirdiği ve günümüz toplumlarını tehdit eden önemli problemlerden biridir. Küreselleşme bir taraftan eğitim sistemleri üzerinde ve uygulamalarında uluslararası düzeyde önemli olanaklar ve avantajlar sağlarken, diğer taraftan başka ülkelerin kültürlerinin ve değerler yargılarının ulusal kültürler üzerinde baskı kurmasına veya bireylerin tutum, davranış, inanış ve yaşam biçimlerinin değişmesine etki bulunmaktadır. Bu etki, özellikle bizim gibi gelişmekte olan ülke toplumlarının üzerinde daha fazla hissedilmektedir (Özdemir, 2011: 100). Küreselleşme çeşitli boyutlarda ilerlemeler, fırsatlar, riskler ve tehditler taşımaktadır. Bunlar bütün ülkeler için olmakla beraber, gelişmelerden ülkeler ve ülkelerdeki sınıfsal yapılar farklı etkilenmektedir (Çınar, 2009: 19).

Öneriler

Araştırma ile ulaşılan sonuçlar doğrultusunda aşağıdaki önerilerde bulunmaktadır:

- 1- Küreselleşme bağlamında eğitim programlarında yapılan değişikliklerin yetersiz olduğu, bu durum derinlemesine incelenerek eksik olan ve aksayan kısımları giderilmelidir.
- 2- Programlar hazırlanırken toplumun milli ve kültürel değer yargıları göz önünde bulundurulmalıdır.
- 3- Programlar günün ihtiyaçları dikkate alınarak geliştirilirken geleceğe dönük perspektifler de göz önünde bulundurulmalıdır.
- 4- Programların esnek ve süreç odaklı olması gerekir.
- 5- Programlar bireyi değişen dünya şartlarına uygun ulusal ve evrensel değerleri içerecek şekilde hazırlanmalıdır.
- 6- Programlar bireyleri iş yaşamına hazırlayıcı nitelikte mesleki eğitime de önem verecek şekilde düzenlenmelidir.
- 7- Programlar yetiştirilmek istenen insan tipine uygun olarak hazırlanmalıdır.

Kaynakça

- Bal, M., S. (2011). "Tarih, Sosyal Bilgiler ve Sınıf Öğretmenlerinin Etkinlik Algılarının İncelenmesi". KSÜ Sosyal Bilimler Dergisi, 8(1), 163-179.
- Bozkurt, V. (2000), Küreselleşmenin İnsani Yüzü, İstanbul, Alfa Yayınları.
- Çelik, V. ve Gömlüksiz, M., N. (2000)." A Critical Examination of Globalization and its Effects on Education". Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi. 10(2), 133-144.
- Çınar, İ. (2009). "Küreselleşme, Eğitim ve Gelecek". Afyon Kocatepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Kuramsal Eğitimbilim Dergisi, 2(1), 14-30.
- Dağlı, A. (2007). "Küreselleşme Karşısında Türk Eğitim Sistemi". Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi. 9(1), 1-13.
- DPT. (1995). "Dünyada Küreselleşme ve Bölgesel Entegrasyonlar". (At, Nafta,Pasifik) ve Türkiye (At, Efta, Kei, Türk Cumhuriyetleri, Ekit (Eco), İslam Ülkeleri) İlişkileri Özel İhtisas Komisyonu Dünyada Küreselleşme ve Bölgesel Bütünleşmeler Alt Komisyon Raporu, (Kitap 2), <http://ekutup.dpt.gov.tr/>. web adresinden 23.05.2011 tarihinde alınmıştır.
- Dumlu, N., S. (2009). İlköğretim Birinci Kademe Velilerinin Yeni İlköğretim Programına İlişkin Algılarının İncelenmesi. Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Erdem, E. ve Demirel, Ö. (2002). Program Geliştirmede Yapılandırmacılık Yaklaşımı. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 23, 81-87
- Erginer, A. (2006). Avrupa Birliği Eğitim Sistemleri. Türk Eğitim Sistemiyle Karşılaştırmalar. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Eserpek, A. (1978). "Eğitim ve Sosyal Değişme". Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 10 (1-2), 123-141.
- Giddens, A. (2000). Elimizden Kaçıp Giden Dünya. (Çev. Osman Akınhay), İstanbul, Alfa Yayınları.
- Hesapçioğlu, M. (2001). Postmodern/Küresel Toplumda Eğitim, Okul ve İnsan Hakları. 21. Yüzyılda Eğitim ve Türk Eğitim Sistemi. İstanbul: Serdar Eğitim Araştırma Yayıncılık Ltd. Şti
- Karip, E. (1996). Etkili Eğitim Sistemlerinin Geliştirilmesi. Eğitim Yönetimi Dergisi, 2,245-247.
- Merriman, W. ve Nicoletti, A. (2008). Globalization and American Education. The Educational Forum. (72)1, 8-22.
- Mcburnie, G. (2001). Globalization: A New Paradigm for Higher Education Policy. Higher Education in Europe, 26(1), 11-26.
- Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı. Erişim: <http://ttkb.meb.gov.tr/> Erişim Tarihi: 18 Ekim 2010.

Özdemir, S., M. (2011). "Toplumsal Değişme ve Küreselleşme Bağlamında Eğitim ve Eğitim Programları: Kavramsal Bir Çözümleme". Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 12(1), 85-110.

Özgan, H. ve Turan, E. (2010). "Yapılandırmacı Yaklaşımın Uygulanmasında Karşılaşılan Sorunların Çözümüne Yönelik Öğretmenlerin Yöneticilerden Beklentileri". IX. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Sempozyumu, Elazığ, 724- 729.

Şen, Ş. (2007). Eğitim Açısından Toplumsal Değişme ve Yenileşme. (ed. E. Karip) Eğitim Bilimine Giriş. Ankara: Pegem A Yayıncılık, 173-189.

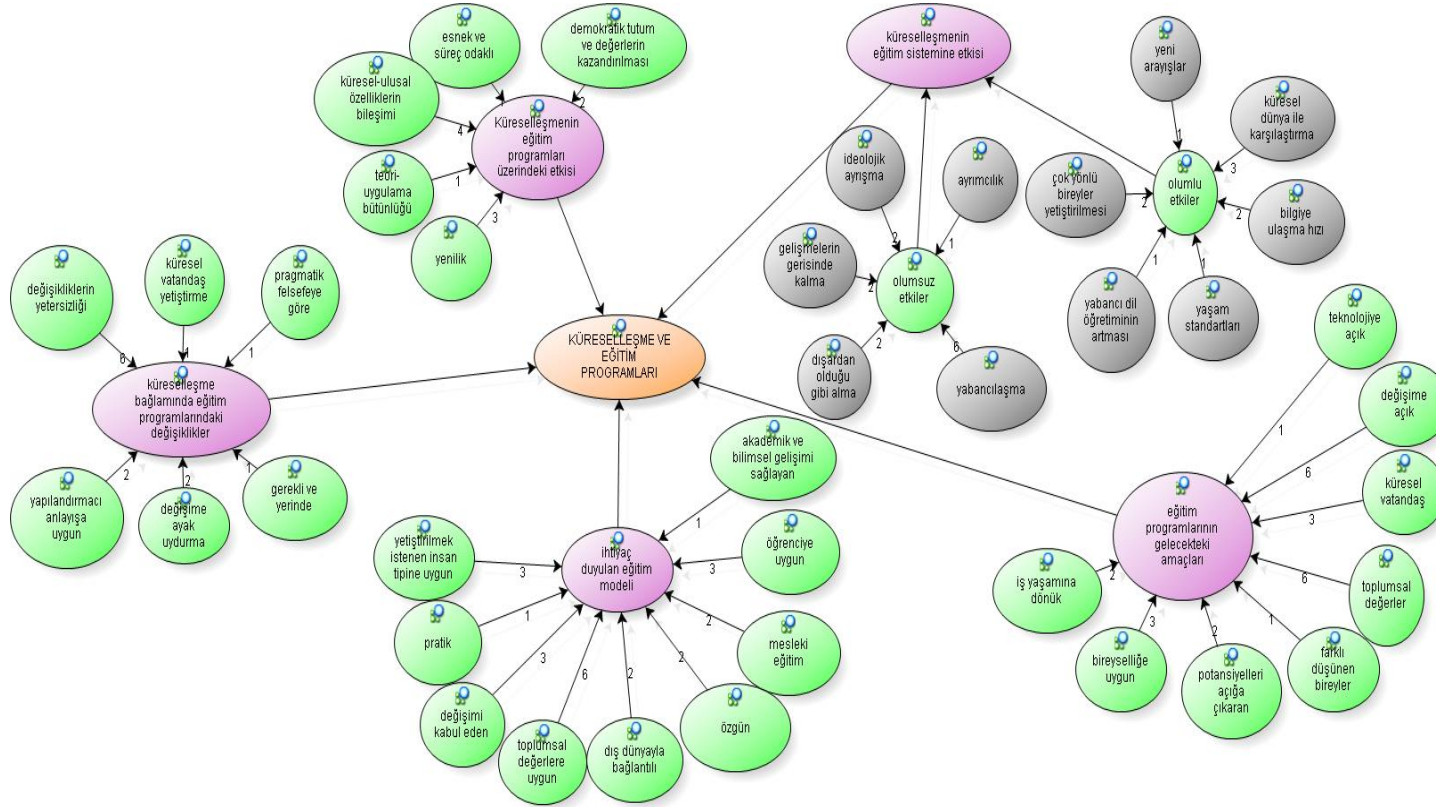
Şentürk, İ., K. (2007). Küreselleşmenin Eğitim Fakülteleri Üzerine Etkileri. Yayınlanmış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.

Şişman, M. (2006). Eğitim Bilimine Giriş. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Varış, F. (1988). Eğitimde Program Geliştirme: Teori ve Teknikler. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları.

Yılmaz, E. (2004). Eğitimde Çağdaş Yaklaşımlar. Samsun İl Milli Eğitim Müdürlüğü Özel Meralcan Okulları, Samsun

Şekil 1: Küreselleşmenin Eğitim Programları Üzerindeki Etkisine İlişkin Öğretim Üyelerinin Görüşleri